

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază.

Cuvântul nostru.

Arad, 7 Martie.

După cum am anunțat în numărul nostru trecut, d. deputat Dr. Ștefan C. Pop a luat ieri cuvântul la discuția reformei electorale.

Fără fraze de prisos și fără artificii de stil, dar cu atât mai hotărât și puternic s'a spus în casa țării, că națiunea română din Ungaria și Ardeal se simte adânc jignită în credința ei către stat prin tentativa, căreia samsarul armean Lukács Laszlo și oligarhul Tisza István i-a dat numirea de reformă electorală. Prin acest proiect fărădelege poporul românesc se vede iarăși dat pradă brigantismului politic din această țară și cu o din ce în ce mai viie nedumerire așteaptă răspuns la întrebarea, dacă și din partea tronului va afla aprobare infernalul atac, ce se încearcă asupra ființei noastre naționale. Ne este groază a crede, că purtătorul coroanei sfântului Ștefan, pentru care părinții noștri și-au risipit oasele prin toate văile Europei, ar putea să consfințească vr'odată această nespūsă mișelie, acest temerar atentat la patriotismul nostru și la loialitatea noastră față de tron și dinastie.

Orice va urma însă, ținem să declarăm lumii că niciodată nu vom înceta a pretinde dreptul nostru la viața națională în acest stat, nu vom înceta a cere izgonirea oligarhilor dela cârma țării, cari îndrăznesc a readuce veacurile cernite ale iobăgiei asupra noastră.

Nu ne vom întovărăși cu ceilalți grofi și baroni, cu cari s'au aliat pseudosocialiștii acestei țări nefericite, ca să-și facă idealul de rușine și să compromită mișcarea spre ade-

văratul democratism al masselor muncitoare, ci vom afla tovarășii noștri în amărăciunea sufletelor și în desperarea celor cari sufăr nedreptatea la cer strigătoare. Aproape este ceasul răzbunării și cu cât vor fi mai stridente bachanalile celor ce și-au cumpărat mandatul cu banii furați dela țară, cu atât va fi mai crâncenă lupta celor despoiați.

În ceasul acesta de mâhnire trimitem fraților noștri mângăierea nădejdei. Tari să ne fie inimile, căci răcnetul desperat al criminalilor vestește răsăritul apropiat. Cuvântul nostru rostit în parlamentul corupt al Ungariei prin deputatul Dr. Ștefan C. Pop a fost cuvântul adevărului și iadul de și-ar asmuța toate dihaniile împotriva noastră. — adevărul trebuie să învingă.

În numărul nostru de ieri am arătat pe scurt care a fost desfășurarea discuției în cameră. Azi dăm întreg discursul dlui Pop și dăm și un resumat din vorbirea contelui Tisza, care a urmat imediat la cuvânt după reprezentantul nostru.

Dnul Dr. Șt. C. Pop a spus următoarele:

On, cameră! Proiectul elaborat de Kristóffy adevărat că n'a cadrat în toate privințele cu dezideratele democrației în accepția ei cinstită, — a fost, însă, ca concepție mult superior celui ce se debate acuma. Proiectul lui Kristóffy n'a ajuns să fie dezbătut în cameră, pentru că partidele din opoziție s'au constituit în coaliție și au primit frânele guvernării cu condiția să întocmească o reformă electorală cel puțin la înălțimea celei proiectate de Kristóffy. Constat, însă, că coaliția și-a bătut joc de reformă într'un chip frivol: n'a realizat promisiunile cuprinse în mesajul regal, ci a declinat pur și simplu îndatoririle ce luase asupra-și. În astfel de împrejurări toți aderenții evoluției democratice a statului, au simțit o mică ușurare, văzând că

regimul coaliționist a fost înlocuit de cel actual.

Au făcut o liniștitoare impresie, în deosebi declarațiile contelui Khuen-Héderváry, declarații pe care le făcuse într'un timp când nu că n'avea o majoritate, dar n'avea nici partid încă. Și deși alegerile din cari a rezultat majoritatea actuală s'au făcut cu ajutorul teroarei celei mai extreme, marea opinie publică — care dupăcum am zis — aștepta de mult realizarea reformei democratice, a trecut la ordinea zilei peste alegeri, și mulți s'au împăcat cu gândul, că în cabinet era un ministru, Francisc Székely, ministru de justiție...

T. Kállay: Bine ți l-ai ales! (Haritate!)

Dr. Ștefan C. Pop: ...care, în calitate de paznic al legilor țării, da prin personalitatea dsale tuturor celor ce sperau, garanția că legea electorală va fi înfăptuită pe temelul propovăduit de d-sa, pentru că, în caz contrar, socoteam că e imposibil ca actualul guvern să stea împreună cu el timp de trei ani de zile. Aveam, deci, credința legitimă că ministrul de justiție nu este izolat în ceea ce privește convingerile dsale.

Mulți v'au iertat, d-lor, și pentru năzdrăvănia ce-ați comis în lunie anul trecut, pentru că sperau că dv. veți liniști țara cu o reformă electorală democratică cinstită, și pentru că aveau credința, că de-acum se va face cel dintâi pas remarcabil spre democrație.

On, cameră! Am așteptat și iată că s'a născut minunea. La 31 Decembrie 1912 a fost dat în vileag proiectul de reformă cel cu atâtă înfrigurare tănuț de guvern. Dela această dată desilusia a început să cucerească pretutindeni spiritele. Ne-am desiluzionat și noi, naționaliștii, cari am îndurat de multe ori invecivile că am fi angajați la trenea guvernului și că n'am juca în parlament decât rolul unei opoziții artificioase. Și repet, ne-am înșelat, pentru că conform părerilor noastre — și n'aveam nevoie să justificăm prin sofisme lucrul acesta — însuși conținutul proiectului de lege desminte toate speranțele noastre.

Guy de Mupasant.

Botezul.

Trad. de Adrian Corbul.

— Încă puțin cognac, doctore.
— Cu plăcere.

Și bătrânul medic de marină, întinzându-și păhărelul, privi cum se umplea până la vârf cu frumosul lichid cu reflexe aurii.

Apoi, îl ridică la înălțimea ochiului, făcu sa treacă prin el razele lămpii, îl mirosi, beu câteva picături pe cari le plimbă multă vreme pe limbă și pe carnea umedă și fragedă a cerului gurei, apoi zise:

— Oh! delicioasa otravă! Sau mai bine zis, seducătorul ucigaș, drăguțul distrugător de neamuri!

Nu îl cunoașteți cum trebuie. E adevărat că ați cetit admirabila carte care se numește L'Assommoir, dar ați văzut ca mine alcoolul adus în mici butoașe rotunde pe cari le debarca cu un aer placid matelotii englezi cu bărbile roscate.

Dar, ascultați, am văzut, văzut cu ochii mei, o dramă foarte curioasă și foarte tulburătoare de alcool, și asta nu departe de aici, în Bretania, într'un sătuc din preajma lui Pont-l'Abbé.

Locuiam pe atunci pe timpul unui concediu de un an, o casă de țară pe care mi-o lăsase ta-

tăl meu. Cunoașteți acea coastă plată unde vântul șueră prin trestii, zi și noapte, unde se văd din loc în loc, în picioare ori culcate, acele pietre enorme cari au fost odată zei și cari mai păstrează încă ceva neliniștitor în poziția lor în alma lor, în forma lor. Imi pare mereu că le voi vedea însufletindu-se și formându-o dealungul câmpiei cu un pas încet și greoi, cu pasul lor de coloși de granit, ori sburând cu aripile lor imense, cu aripele lor de piatră, către paradisul Druidelor.

Marea închide și stăpânește zarea, marea mișcătoare, plină de stânci cu capetele negre, veșnic înconjurate de niște bale de spumă, ca niște câni cari i-ar aștepta pe pescari.

Și oamenii înaintează pe această mare teribilă care le răstoarnă bărcile cu o smăcitură a spatelui ei verde, și îi înghite ca pe niște hapuri. Ei înaintează pe vapoarele lor ziua și noaptea, îndrăzneți, neliniștiți și beți. Beți sunt fără întrerupere. „Când sticla e plină, spun ei, se văd stâncile, dar când e goală, nu se mai văd.”

Intrați prin bordeele lor. Nici odată nu-l veți găsi acolo pe tatăl. Și dacă întrebați muerea unde e omul ei, ea va întinde brațul înspre marea sumbrei, care murmură și scuipă saliva ei albă dealungul țărului. Ea l'a păstrat într'o seară când era beat. Și pe fiul cel mare deasemenea. Femeia mai are patru flăcăi, patru flăcăi blonzi, și voinici. În curând le va veni și lor rândul.

Loucian așa dar o casă de țară lângă Pont-l'Abbé. Trăiam acolo numai cu servitorul meu, un fost marinar și cu o familie bretonă care-mi păzea proprietatea în timpul când lipseam. Ea se compunea din trei persoane, din două surori și un bărbat, soțul uneia dintre ele, și care-mi cultiva grădina.

Or, în anul acela, aproape de Crăciun, nevasta grădinarului meu născu un prunc.

Bărbatul mă rugă să fiu eu naș. Nu-l puteam refuza, și-mi ceru să-l împrumut cu zece franci, pentru cheltuieli de biserică, imi spuse el.

Ceremonia fu fixată la 2 Ianuarie. De opt zile pământul era acoperit cu zăpadă, cu un imens covor livid și dur care părea nelimitat peacel pământ întins și jos. Marea părea neagră, departe, în dosul câmpiei albe; și o vedeam agitându-se, înălțându-și spatelul, rostogolindu-și valurile, ca și cum ar fi voit să se arunce asupra palidei ei vecine, care avea aerul unei moarte, ea, așa de calmă, așa de posomorâtă, așa de rece.

La ceasurile nouă de dimineață, Kerandec sosi în fața uși mele, cu cumnată-sa, marea Kermagen și cu o femeie care purta copilul învâlit într'o plapomă.

Și am pornit'o la biserică. Era un frig de crăpau pietrele unul din acele friguri sfâșietoare cari ne întepenesc pelea și ne fac să suferim îngrozitor de arsura lor de ghiată. Eu mă gândeam la plâpânda ființă din fața noastră și-mi ziceam că rasa aceasta bretonă este de fier, în-

Pot să afirm, on. camera, că în comparație cu situația de până acuma, înregistrăm, în ce privește pe naționalități, un formidabil regres. (Desaprobări). Cine se ocupă serios cu problemele de stat și cine urmărește cu atenție evenimentele, a avut în mod lămurit convingerea, că covârșitoarea majoritate a partidului guvernamental, întotdeauna atentă la cuvântul contelui Ștefan Tisza, (Așa e! Așa e!) își va considera misiunea, deodată cu legiferarea proiectelor militare, de terminată și că, din clipa în care se va pune problema legii electorale, partidul se va dismembra în două formațiuni puternice, din care una probabil va adopta o atitudine conservativă, având în frunte pe cel mai chemat reprezentant al ei, pe contele Tisza, iar cealaltă formațiune, își va fixa ca singură țintă realizarea adevăratei legi electorale democratice, mărturisind șefia lui Francisc Székely.

On. camera! Cred că fiecare din noi s'a putut convinge chiar din clipa în care a fost depusă legea pe birou, că paragrafii ei sunt toți imprimați cu pecetea individualității contelui Ștefan Tisza. Nu găsim în proiect nici o urmă a mesajului regal și nimic din declarațiile singuraticilor miniștri. Se spune anume în mesaj, că „și guvernul și-a ales ca problemă să depună cât mai curând pe biroul camerei proiectul de lege referitor la reforma electorală și crede să poată prezenta din parte-i corpurilor leguitoare această reformă în acel sens, ca să fie realizată în temeiul principiilor sufragiului universal.” Acest lucru se spune în mesajul de tron, iar contele Carol Khuen-Héderváry a garantat realizarea votului universal prin următoarea declarație (citește): „Din parte-mi doresc să declar cu ocazia asta numai atât, că am de gând să întemeiez reforma asta mare pe principiul votului universal, cu eliminarea sistemului pluralist.”

Deci atât mesajul, cât și declarația primului ministru vorbește de sufragiu universal, și cine cunoaște relațiile, cine cunoaște cauzele care au determinat schimbările situației și împrejurările în care a venit d. Ladislau Lukács o expresie cu mult mai pregnantă, mai categorică a votului universal, decât în contele Khuen-Héderváry. Intreagă opinia publică și noi cu toții aveam credința, că aceasta va merge și mai departe în direcția democratică, decât cum ne promisese singur contele Khuen-Héderváry. Și a venit proiectul de lege, care nu resfrânge nici minimul universalității, și a venit comisia electorală, care nu numai că n'au avut în sânul ei nici umbră de opoziție, ci a exclus până și pe unii din cei mai respectabili membri ai partidului, cari în vârtutea distincțiunii și valorii lor individuale aveau în fața opiniei publice legitima

pretențiune de-a se rosti și ei asupra unei probleme atât de cardinale.

N'am de gând să fixez valoarea personală ce poate să reprezinte în partid singuraticii membri, cred însă că un ministru de talia lui Francisc Székely, un fost vicepreședinte al camerei cum e Ludovic Návay, că un atât de distins și de agil membru al partidului guvernamental cum era Alexandru Pál, pe care l'am văzut însu-mi pe timpul coaliției jertfindu-se aici pentru principiile dv., — cred, zic, că personalități ca aceste, câtă vreme rămân credincioase punctului lor de vedere principiar și câtă vreme — neputându-și afirma convingerile în partid — îl părăsesc, nu trebuie disconsiderate. N'au putut, deci, să ia parte în consfăturile comisiei electorale nici acei membri ai partidului cari erau cunoscuți ca aderenți ai dreptului electoral democratic, în vreme ce am văzut o comisie, în care în special deputații transilvăneni erau reprezentați într'un număr covârșitor.

Noi cei ce ne-am făcut aici datoria de control în calitate de deputați opoziționali, — nu știm cu ce rezultate — n'am fost nici măcar întrebați, noi, cari reprezentăm circumscripții naționaliste și cari în virtutea chemării ce avem și în baza situației noastre trebuie să ne interesăm mai intensiv de mizeria și de năcazurile poporului nostru, n'am fost întrebați încă nici odată, dar frații sași, cei ultraimpilați și oropșiți (Haritate.) au fost în adevăr în mare număr reprezentați în comisie. Nu voi să întind vorba, dar avertizăm cu tot dinadinsul camera, să creadă în chipul ce i-l zugrăvesc deputații transilvăneni, să nu creadă că e atât de trist acel chip cum zic ei și cum ni-l înfățișează — „tabloul îngrozitor și întunecat al viitorului unghuriei din Ardeal” — tablou pictat de deputații de dincolo de Dealul Craiului, în special de dl deputat Desbordes, atât de impresionant, cu efecte atât de plastice, în vorbirea dsale saturată de un patriotism candescent, care a fost o adevărată cermen lugubre.

Cunosc și eu referințele din Ardeal, pentru că sunt ardelean și dacă deputații ardeleni au adresat poporului nostru atacuri, noi respingem aceste atacuri și le reducem la valoarea lor adevărată. Alt lucru n'o să prea am, pentru că sunt deplin pătruns de credința și sunt adânc convins, că ori ce argumente sunt zadarnice, — eu și așa nu voi putea să schimb nimic în legea asta.

În Ardeal trăiesc și frații noștri sași, cari au căpătat pământurile cele mai fructifere, cele mai mândre. Există și popor săciuesc și patură intelectuală maghiară, mică la număr.

Sașii, cari sunt acum de șapte veacuri și jumătate *la noi* — de acuma ați binevoit să citiți istoria lui Mihail Horváth, — când au imigrat

au primit pământurile fraților lor români și acești frați români au fost sclavii lor până la 1848. Vă mai puteți mira dv., că poporul săsesc e mai inteligent, mai bogat, mai înstărit, cu deosebire în baza așa zisului zvei Kinder System, — pentru că nu s'au sporit prea mult, — câtă vreme poporul românesc, har Domnului, e foarte bogat în privința asta. Repet, vă mai puteți mira, că Sașii sunt avuți, mai culti? Cum puteți pretinde ca un popor, care a purtat jugul roșiei timp de cinci veacuri și jumătate, să aiba o cultură la fel.

Dar are poporul nostru o admirabilă însușire, pe care voiesc s'o fixez, și anume, că deși a fost rob, (Desaprobări.) două regimente românești au apărat părțile țării dela nordost și dela răsărit și le-au apărat cu atâta glorie încât rar își găsește seamăn în istorie: fiecăre filă din istoria regimentelor grănițarești dela Orlat și dela Năsăud e o măturie strălucită a eroismului lor. Trebuiau să apere aceste meleaguri și n'au avut vreme să se îmbogățească. A evoca imagini de groază despre acest Ardeal și a afirma, că acolo s'ar da pe față tendințe disoivante: e tradare de patrie. Când ne aflăm într'o situație internațională ca cea prezentă, când era aproape posibilitatea ca doroanșii români să lupte umăr la umăr cu honvedul maghiar, — a afirma, zic, neadevăruri atât de sfurțate și a te înflința cu astfel de proiecte de lege, să mi se ierte e în potriva intereselor patriei.

Dnii Ernest Desbordes, R. Schuller și ceilalți domni n'au dreptul să se ridice împotriva acestui popor, n'are dl Schuller să ceară până și urecarea censului, și, dacă de dragul lui, nu se pot totuși alcătui legi speciale pentru Ardeal, vă rog să binevoiti a-i asigura dsale o lecută de majoritate și sfântă e pacea, pentru că proiectul — zice dsa — nu folosește unghuriei. Întreb, sunt școalele lor atât de controlate ca ale noastre, încât să le atârne și lor deasupra capetelor sabia lui Damocles ca deasupra capetelor noastre? Ei pot să trăiască foarte fericiți, dar ian dați-ne și nouă sute de mii și milioane în scopurile instrucțiunii, cum le dați lor și vă asigurăm că nu vom mai fi inapoiati nici noi.

On. camera! Să nu judecați împrejurările prin ochelari falși și să nu credeți că în țara asta ar fi atât de nenorocit unghurul după cum vă îmbată cu povești deputații transilvăneni. Eu sunt ardelean și deși m'am mutat de acolo în Ungaria cam de vre-o 23 de ani, contactul l'am menținut mereu. Cea mai mare parte a oamenilor din Ardeal are ideea fixă, că sunt prodite de principii cu toții și în consecință formulează exigente, pe cari bietul Ardeal nu le poate suporta. La fiecare distanță de postă se înalță câte un castel, care avea odinioară un domn de castel, iar pământul, democrația și progresul nu e în stare să le replătească risipa lor din anii

tr'adevăr, pentru ca copiii ei să fie capabili imediat după nașterea lor, să îndure astfel de plimbări.

Ajunserăm în fața bisericii, dar o găsim cu ușa închisă. Părintele era în întârziere.

Atunci femia care ducea copilul se așază pe o grindă, lângă prag și începu să despoace copilășul de haine. Crezui mai întâi că-și udase rufele, dar văzui că-l desbrăcără în pielea goală, în pielea goală, pe bietul prunc, în pielea goală, în aerul acela de ghiată. Înaintai revoltat de o așa imprudentă.

— Dar ești nebună! Ai să omori copilul!

Muirea răspuse cu liniște: „Oh, nu, coco-nașule, dar trebuie să-l aștepte pe Dumnezeu gol cum l'a născut maică-sa.”

Tatăl și mătușa priveau scena cu placiditate. Așa era obiceiul. Dacă nu l'ar fi desbrăcat pe copil, îi s'ar fi întâmplat vre-o nenorocire.

Mă înfuriiai, îl injurai pe bărbat, îl amenințai că-l părăsesc, am voit să acopăr acea ființă plâpândă. Toate fură înzadar. Muirea care l purta fugea dinaintea mea prin zăpadă, iar trupul micuței devenea violet.

Toamă dau să plec când îl văzui pe popa străbătând câmpia urmat de dascălul și de un ștrengar din sat.

Dădui fuga la el și îi exprimai cu violență indignarea mea. El nu fu de loc mirat, nici nu-și grăbi pașii. Îmi răspuse:

— Ce vrei, domnule, așa e obiceiul. Toți fac așa: nu-i putem împiedeca.

— Dar cel puțin grăbește-te, îi strigai eu.

El reluă:

Nu pot să merg mai iute...

Și intră în biserică prin ușa din dos, în vreme ce noi am rămas pe pragul ușei celei mari, unde suferiam desigur, mai mult din pricina inicotului care urla sub mușcătura gerului.

În sfârșit, ușa se deschise. Intrarăm. Dar copilul trebuia să rămână gol cât va dura slujba.

Ea fu interminabilă. Preotul mormăia silabele latinești cari picau de pe buzele lui, scandate greșit. Pășea încet, cu o încetineală de broască testoasă; și odăjdile lui albe îmi înghețau inima, ca o altă zăpadă în care s'ar fi invălit ca să facă să sufere, în numele unui Dumnezeu nemilos și barbar, pe acea larvă omenescă pe care o chinuia gerul.

Botezul luă sfârșit, și văzui muirea întășurând pruncul într'o plapă lungă, pruncul înghețat, care gemea cu un glas ascuțit și dureros.

Preotul îmi zise: „Vrei să vii să semnezi în registru?”

Mă întorsei către grădinarul meu: „Du-te iute acasă și încălzește-ți copilul numai decât”. Și îi dădui câteva sfaturi să se evite, dacă mai era vreme, o pneumonie micuțului.

Omul făgădui că va executa recomandările mele și plecă cu cumnata-sa și cu cealaltă

femea. Eu îl urmai pe preot în dosul altarului.

Dupăce mă iscălii îmi ceru cinci franci.

Dădusem deja zece franci tatălui, și refuzai să plătesc din nou. Preotul amenința că va rupe foaia, anulând astfel botezul. Îl amenințai la rândul meu cu procurorul republicei.

Cearța fu lungă; sfârșii prin a-i plăti.

Abea ajuns acasă, eram curios să știu dacă nu s'a întâmplat nimic rău copilului. Dădui fuga la Kerandac, dar tatăl, cumnata și îngrijitoarea nu se întorseseră încă.

Lăuza, rămasă singură, tremura de ger în patul ei, și îi era foame, fiindcă nu mâncase nimic din ajun.

— Dar unde dracu s'ar fi dus? întrebai eu. Ea îmi răspuse fără mirare, fără mânie: „S'or fi dus să bea după botez”. Așa era obiceiul. Atunci, mă gândii la cei zece franci ai mei cari ar fi trebuit dați la biserică și care vor plăti alcoolul, de sigur.

Trimisei puțină supă mamei și îi spusei să aprindă un foc bun în cămin. Eram neliniștit și furios, făgăduindu-mi să goneșc din serviciul meu acele brute și întrebându-mă cu groază ce va deveni mizerabilul prunc.

La ceasurile șase seara, ei nu se întorseseră încă.

Poruncii servitorului meu să-i aștepte și mă culcai.

Adormii numai decât, căci dorm ca un adevărat marinar.

lor cei buni. Evoluția sănătoasă nu tolerează existențele ce nu se pot menține la suprafață prin propria lor forță.

Așa sunt stările în Ardeal și așa trebuie judecate, atunci n'am mai asculta veșnicile povești de primăvară despre preținsele nizuinți de separațiune din Ardeal. Ori de câteori s'a făcut încercare de-a concretiza aceste povești prin desvelirea câte unei conspirații, sfârșitul a fost întotdeauna un deplin nesucces. Așa s'a sfârșit și farsa lui Kristóffy, când cu împănarea împrejurimilor Bradului cu soldătime și tot cu fiasco s'a terminat și manevra lui Bánffy, care voia să descopere cu orice preț conjurațiunea.

On. cameră! Am socotit că e necesar să spun lucrurile astea, ca să apar, față cu atacurile ce i s'au adresat în mult preocupata comisie electorală, pe poporul care dă patriei pe cel mai excelenți ostași.

Dv. spuneți că proiectul nu este îndreptat împotriva națiunilor nemaghiare.

Voi aminti un singur caz pregnant și nici n'am să mai vorbesc despre altceva. Pofțiți și consultați, atât referitor la dreptul electoral activ cât și la cel pasiv, alineatul al doilea al §-lui 172 din legea V.: 1878; cine comite vina aceea anumită (Agitația împotriva vre-unei naționalități etc. cu interpretarea ei laxă. N. Red.) este lipsit atât de dreptul electoral activ cât și de cel pasiv.

Nimenea nu poate trage la indoială că suntem un stat poliglot. Tendința e să nu fim, dar deocamdată totuși suntem. E tot atât de cert, că suntem oameni și că suntem supuși legilor evoluției. Intreb, ne putem oare închipui, pentru cazul când noi Românii, Ungurii și Sașii ne-am împăca și am fi frați dulci unii altora, să nu mai fie la ordinea zilei crima de care se vorbește în paragraful din chestiune? Agitația împotriva unei naționalități are doar o gradăție atât de vastă, încât nici nu i se poate da o expresie adecvată în dispozițiunile legale. De multe ori nici cea mai furioasă, cea mai sălbatică ieșire nu este calificată de agitație împotriva naționalității, iar de alteori, dacă jurații cred de cuviință, este declarat agitator până și copilul care duce articolul agitatoric la tipografie. Eu cunosc un caz similiar. — Jurații din Cluj l'au declarat vinovat pe învățăcelul de tipografie.

Când dv. instituiți impedimentul față de cei ce au fost osândiți pentru câștiguri frauduloase la închisoare ori pușcărie de peste trei ani, când dv. voiți să înfierăți urâta crimă a votrii, tot atunci adoptați în proiect și paragraful, cu ajutorul căruia dv. puteți lipsi de dreptul electoral pasiv și activ pe fiecare bărbat inteligent român. (Intreruperi: Dacă agitați!)

Vă rog să cumpăniți acest paragraf, pentru-

că dacă v'ați pune mâna pe inimă, nu mi-ați putea da alt răspuns la întrebare decât că încă niciodată n'a fost osândit vre-un ungar pentru agitație împotriva românilor. (Contrazițeri). Pe noi Românii, însă, ne-au osândit cu atât mai des, cel puțin la 200 de ani temniță, la câteva sute de mii pedeapsă în bani și la confiscarea atâtor ziare ale noastre. Aceasta e chestiunea cea mai dificilă, pentru că are o gradăție atât de ineptabilă. Dacă v'ar spune cineva: Iubiți-vă limba maternă și însușiți-vă în ea cunoștințele elementare; și asta ar putea să fie calificată de agitație. (Desaprobări). Ceeace afirm pot să și dovedesc. D-na Vlad a fost condamnată pentru că a îndemnat pe copii să învețe limba românească.

L. Okolicsányi: Nu, ci pentru că le-a zis să nu învețe ungurește!

Dr. Șt. C. Pop: Nu-i adevărat! A zis că sunt dator să învețe în limba românească. Aceasta a fost și acuzația. (Sgomot.)

Am constatat on. cameră, că mesajul regal vi-a impus datoria să prezentați un proiect de reformă electorală întemeiat pe sufragiul universal. Am constatat, apoi, că miniștrii au făcut promisiuni în acest sens. Am constatat, în sfârșit, că sunt foarte puțini între dv. de cei cari să nu fi făcut promisiuni la fel; și în ciuda tuturor promisiunilor văd proiectul acesta, pe care dv. îl primiți cu multă plăcere și cu aplauze. Lucrul ăsta, on. cameră, a decepționat adânc și pe cei ce credeau în dv. Și, după ce sunt convins că viața acestei țări e limitată de viața regimului dlui primministru Ladislau Lukács...

Mamelucul Z. Farkas: Atunci va avea o viață lungă!

Dr. Șt. C. Pop: ...și după ce mai sunt convins și că acțiunea pentru reforma electorală nu numai că nu a lăncăzit, ci va izbucni încă și cu mai multă intensitate, (Contele B. Serényi, ministrul de agricultură intră în sală. Vii aclamații) și după ce dezvoltarea democratică a Ungariei nu este asigurată fără legiferarea sufragiului universal, eu nu primesc proiectul de lege, ci declar și în numele partidului meu, — președintele fiind bolnav — că noi nu mai dorim să mai luăm parte în discuție, ci vom continua acțiunea noastră. (Mai multe voci: Muncă de sobolan!) activitatea noastră, ca să realizăm adevărata lege electorală și sper că pentru această țintă se vor afla în Ungaria bărbați adevărați cari să se angajeze și cari să aibă și curajul de a și împliri ceea ce promet. (Aprobări.)

Președintele: Dau o pauză de cinci minute!

Răspunsul contelui Tisza.

După pauză urmează la cuvânt contele Tisza, adevăratul părinte al proiectului, și într'un

discurs chifometric își mai despachetează cunoscutele artificii de argumentație sofistică, cercând să convingă pe aderenții săi că numai în forma lui originală poate proiectul să salveze dominațiunea claselor feudale și supremația șovină.

Dăm un scurt rezumat a acestei vorbiri:

La ordinea zilei — a zis dsa — este pusă o chestiune mult mai importantă și mi-e teamă că cele ce voi spune referitor la această chestie vor reclama într'o măsură mult mai mare binevoitoarea atențiune a camerei, decât ca să mă extind la amănunte asupra referințelor privitoare la chestia de naționalități pe cari d. dep. antevorbitor a găsit de cuviință să le atingă în cursul vorbirii dsale.

Asupra celor spuse de d. deputat voiesc să fac numai o scurtă reflexiune, constat însă că ori ce ar spune dnii deputați, e fapt indiscutabil că sub opresiunea maghiară în privința materială și spirituală Românilor din Transilvania s'au dezvoltat într'o măsură foarte mare. Adaog, însă, că simptomul acesta e foarte îmbucurător, deoarece Ungaria și politica maghiară corectă trebuie să îmbrățișeze toată forța vie de pe teritoriul acestel țări și numai bucura ne poate ori ce înmulțire a forțelor.

Că din acest simptom, înmulțirea în măsură mare a forței materiale și spirituale a Românilor, au rezultat și oare cari îngrijorări, mai ales în Transilvania, faptul acesta este a se atribui sămănătorilor de neghină, cari cu ori ce prilej să silească să tulbure armonia dintre națiunile maghiară și română și să provoace nemulțumirea Românilor din Ungaria față de politica maghiară.

În măsura ce sunt pătruns despre o adevărată armonie de interese dintre Maghiari și Români, pe atât de catastrofală și greșită consider această năzuință și această direcțiune politică. Din această cauză e și foarte natural, că precum cu adevărată simpatie voi spriji toate interesele juste ale rasei și naționalității românești, tot așa veți întâmpina rezistența modestă mele puteri cu ocaziunea ori cărei activități de bună credință, după părerea dv., dar după părerea mea vătămătoare pentru conaționalii dvoastre.

Și, în sfârșit încă ceva: D. deputat a amintit luptele eroice din cari și Românii din această țară și-au luat partea în trecut. Nimeni nu contestă acest fapt. În inima ori căruia Maghiar care iudecă rațional trăiește amintirea gloriei comune. D. deputat a mai spus și aceea, că într'un viitor apropiat probabil soldații Maghiari și Români vor avea să lupte loalaltă. O știm și noi aceasta. Dar atunci întreb: cuvine-se oare aliaților să vorbească în felul cum a vorbit d. deputat, într'adevăr cuviincios este acest ton din partea acelor, cari reamintesc aici amintirea trecutului și datorile în viitor și cari ne învinuiesc pentru că pierdem din vedere această solidaritate?

Oratorul după ce dovedește inconsecvența opoziției și polemizează pe larg mai ales cu contele Apponyi, arată efectele sufragiului universal în alte țări, și anume în Germania, Franța și Austria, unde factorii politici s'au convins că clădirea guvernământului parlamentar pe sufragiul universal ar fi o primejdie națională. De aici rezultă că Maghiarii, mai ales, nu pot să-și depună soarta lor în mâinile unui astfel de parlament. De aceea Maghiarii vor trebui să caute să nu treacă peste limitele extreme, asigurând însă deplin rolul inteligenței maghiare.

La alcătuirea dreptului electoral — spune oratorul — națiunea maghiară va ține seamă de principiul egalității și, deci, în privința censului nu va face deosebiri după diferențele părți ale țării, dar nu va alcătui nici astfel de dispoziții nelegale, cari să împiedece validitatea politică a nemaghiarilor din această țară. Tocmai din acest motiv oratorul nici nu ar aproba punctul

Fui deșteptat în zori de zi de servitorul meu care-mi aducea apă caldă pentru ras.

Cum deschisei ochii, întrebai: „Dar Kerandac?”

Omul șovăi, apoi bălbăi: „Oh! S'au întors, domnule, după miezul nopții, și era beat de nu putea umbla, și marea Kermagan deasemenea, și îngrijitoarea tot așa. Imi pare că au dormit într'un șant, așa că micuțul a murit fără ca ei să fi băgat de seamă.”

Mă ridicai într'o săritură, strigând:

— Copilul a murit!

— Da, domnule. L-au adus așa maichii-si. Când a văzut ea asta a început să plângă, și ei și-au dat să bea ca s'o consoleze.

— Cum, i-au dat să bea?

— Da, domnule. Dar am aflat asta numai adineaura. Cum Kerandac nu mai avea rachiu și nici bani, a luat esența de la lampa pe care i-ați dat-o d-voastră; și au băut așa, câteș patru,

până la fund. De aceea muierea lui Kerandac e tare bolnavă.

Mă îmbrăcai în grabă, și punând mâna pe un baston, cu hotărârea de a izbi toate acele brute omenesți, am dat fuga la grădinarul meu.

Lăuza era în agonie, beată de esență minerală, alături de cadavrul vântat al copilului ei.

Kerandac, îngrijitoarea și marea Kermagan sfârșeau la pământ.

Am trebuit să îngrijesc femeia, care muri pe la amiază.

Bătrânul medic tăcu. Puse iar mâna pe sticla cu rachiu, își umplu iar paharul, și trecând din nou prin licoarea blondă lumina lămpii care punea par'că în paharul său niște topaz topit, el înghiți dintr'o sorbitură, lichidul perfid și călduț.

Fabrică de granit, syenit industrie de marmoră eiselare de peatră a lui

IOSIF NAGY

Brașov, str. Fântânei nr. 50.

Filiile:

în Székelyudvarhely și în Sighișoara.

Primește și execută orișice fel de lucrări la clădiri monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Liferă rează marmuratură pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Liferă pe lângă garanță și obiecte singuratic, cu prețuri convenabile. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuează vinderi în mare și mic, liferez colegilor de branșă și obiecte singuratic în prețul de fabrică. Na 869

de vedere al acelor cari ar condiționa dreptul de alegător de cunoștința scrisului și cetățului în l. maghiară. Oratorul crede necesară cunoștința limbii maghiare din partea nemaghiarilor pentru că în felul acesta să se consolideze atingerea între cetățenii țării și să se creieze armonia sufletească de conțelegere necesară, ridicând astfel întreaga societate națiunii maghiare la un grad economic și cultural mai înalt.

Astăzi absoluta majoritate a nemaghiarilor nu știu să scrie și să citească în l. maghiară. Introducerea unei dispozițiuni legale care să condiționeze deci dreptul de alegător de cunoștința limbii maghiare, azi ar însemna o adevărată despoiere de drepturi a nemaghiarilor. Iar faptul acesta nu ar consolida, ci dimpotrivă ar slăbi consistența internă a statului maghiar.

Oratorul — în deplin acord cu primul-ministru Lukács — nu împiedecând prin trucuri și mijloace artificiale validitatea maghiarilor voește să asigure supremația maghiară, ci prin selecțiunea necesară atât maghiarilor cât și nemaghiarilor, care să investească cu drepturi politice numai astfel de straturi ale societății, cari ridicându-se la un anumit grad al nivelului mai înalt de independență și cultură, să nu fie instrumente oarbe ale amăgirii și demagogiei, încât să poată fi duse în luptă în contra propriilor lor interese, în contra marilor interese ale națiunii maghiare.

Eu văd o foarte mare primejdie în faptul dacă ar ajunge în această cameră 60—80—100 de deputați naționaliști, dar această primejdie ar fi disparentă pe lângă catastrofa care ar ajunge națiunea maghiară atunci când reprezentanța politică a rasei maghiare ar fi depusă în mâna unor elemente în privința spirituală și morală inferioare. Aceasta ar fi o adevărată moarte, o boală incurabilă, deoarece supremația numai în acel caz poate avea putere, când rassa care nizește spre supremație, este condusă de către conducători vrednici pentru aceasta.

În anumite privințe criteriile materiale — spune mai departe oratorul — ofer garanță, că vor fi investiți cu drepturi constituționale elemente politicește mai utilizabile și mai coapte, cum sunt proprietarii de pământ ori, în privința cenzului, industriașul, comerciantul și bărbații cari au vre-o profesiune liberă apoi — ceea ce probabil nici în străinătate nu există — clasa subofiterilor ieșiți din serviciu precum și servitorii acelor cari se ocupă cu un anumit ram de economie sau industrie.

După ce arată că votarea secretă, mai ales în orașe, favorizează pe muncitori, întrucât foarte mulți funcționari, mai ales, vor vota cu acestia, oratorul spune că prin proclamarea grevei generale socialistii era să facă o mare prostie, deoarece dată fiind criza economică în țară proprietarii muncitorilor s'ar fi bucurat că pot să scape de câțiva muncitori cărora de altfel nu le-ar fi putut abzițe.

Vorbește apoi despre limita de 30 de ani și argumentează pentru susținerea ei.

Contele Tisza termină făcând un apel sentimental către contele Apponyi, pe care oratorul dorește să-l vadă cât mai curînd ieșit din societatea socialistilor și să devină iarăș șeful adevărat al opoziții maghiare.

Oratorul primește proiectul.

D. Dr. Aurel Vlad între alegătorii dela Sasca. Azi a trecut prin gara Aradului, în drum spre Sasca, candidatul partidului nostru pentru acest cerc, d. Dr. Aurel Vlad. L'am revăzut acelaș care a fost întotdeauna, vesel și dornic de luptă. De mâne începând își va începe turneul în cerc și va fi însoțit de aproape toți membrii comitetului național, precum și de întreaga pleiada de distinși luptători ai Carășului.

Și trebuie să smulgem isbânda!

PENTRU LINISTIREA CELOR AJUNȘI ÎN CAPCANA HAJDUDOROGULUI. Aflăm, că d. deputat Dr. Ștefan C. Pop a avut zilele aceste

o convorbire atât cu primul-ministru Ladislau Lukács cât și cu ministrul de culte și instrucție publică Bela Iankovich, pentru a obține o lămurire a situației preoțimii ajunsă în capcana episcopiei de Hajdudorog. Deputații noștri fac toate demersurile, pentru a să salveze totul ce se poate salva. Dl Dr. Ștefan C. Pop a primit dela numiții miniștri asigurări că consistoarele diecezelor interesate li se vor adresa în timpul cel mai scurt invitațiuni cu scop să desemneze bărbați pricepuți pe seama comisiunii mixte, care se va înfățișa în dieza de Hajdudorog și va delimita teritoriul ei așa cum se spune în bula papală, cu deplina respectare a limbii dorite de credincioși.

Cultura e în floare pe unde-și poartă pașii mândrul conte Tisza! Cum pe urma eroului răzător Busuioac din basmele noastre înfloresc meleagurile cu busuioac mirositor, așa înfloresc cultura pe unde își plimbă pașii mărețul conte Tisza. De pildă iată un astfel de meleag e comitatul contelui Tisza: *Bihorul*. Faptele vorbesc:

Comisiunea administrativă a comitatului Bihor și-a ținut adunarea anuală acum de curînd sub președinția comitelui suprem Francisc Micolczy. Luând cuvîntul inspect. de învățămînt al comitatului spre uimirea tuturor celor de față a trebuit să se constate că *comitatul Bihor e fără păreche în țara asta în ce privește instrucțiunea*. Inspectorul a prezentat date statistice atât de înfiorătoare despre situația anarhică a instrucțiunii publice încât s'a produs o adîncă consternare și indignare. Sate întregi au rămas fără zidiri școlare — de când cu furile de a se ridica școale „corespunzătoare”, toate școalele vechi au fost dărîmate. Așa bunăoară sunt satele Ferice, Poienii de sus, Hinchiriu. Pe aici nici pomană de învățători, iar satele nici că-și mai bat capul cu instrucțiunile publice, iar în alte sate cum sunt Topa de Criș, Căuceu, Săniob stăpînește în școale cea mai îngrozitoare neorînduială. În Topa de Criș învățătorul a fost mobilizat, rămînînd școala pustie. Comisia administrativă a hotărît să pună capăt stării aceia insuportabile prin proceduri de rigoare, — deocamdată s'a mulțumit să tragă în cercetare disciplinară pe învățătorul român gr.or. din Topa de jos, *Petru Șirag*.

E mai bun însă pustiul ăsta prin satele românești din Bihor decât domnia legilor anarhice de instrucție ale lui Apponyi. Sărac neam românesc, nu mai trece odată paharul acesta dela tine!

Mandatul de deputat al circumscripției Oklând, devenind vacant în urma abdicării lui Francisc Heltai, noul primar al Budapestei, l'a câștigat candidatul guvernamental, baronul Lud. Daniel, obținînd la alegerea ce a avut loc ieri, 1280 voturi față de candidatul opoziționist Iosif Ūrmössy, pentru care s'au dat numai 88 de voturi.

Camera magnaților își va începe ședințele, Joi în săptămîna viitoare, pentru a desbata proiectele de lege votate de curînd în camera deputaților. Sosind până atunci și proiectul electoral, camera magnaților va rezolvi în aceste ședințe și acest proiect.

Foi sârbești oprite. Alianții balcanici încep a-și face dreptate cum cred ei că e mai bine. Toți își legitimează noile proprietăți de pe pământul cucerit prin așezarea de instituțiuni noi culturale. Așa bunăoară Sârbii scot în Monastir un ziar: „Opstniske Novine”, dar nu-l trimite nici chiar slavilor de pe teritoriul monarhiei. Dispozițiunea aceasta a îndărjit pe cenzurătorii presei din monarhie și la rîndul lor ei au oprit toate foile din Sârbia de a mai circula pe teritoriul monarhiei.

Aronizarea circumscripțiilor electorale. În cursul ședinței de ieri, președintele partidului muncii, contele Khuen Héderváry a declarat pe culoarele camerei, că proiectul de lege referitor la *noua arondare a circumscripțiilor electorale* încă nu e elaborat și nici nu va aunge în cameră decît *numai la toamnă*. De dragul acestui proiect — a spus contele Khuen — nu se merită,

a ne strica vacanța de vară.

Din declarațiile contelui Khuen reese lămurit că guvernul actual voiește să se mențină cât mai mult la putere și în scopul acesta, acum după ce i-a succes a desarma atât de ușor partidele opoziției și pe socialdemocrați, va amîna cât numai va fi posibil rezolvirea proiectelor de lege promise. Astfel după rezolvirea proiectului electoral, camera va mai desbata proiectul referitor la revizuirea regulamentului camerei, și apoi pela mijlocul săptămînei viitoare se va declara — prin un rescript regal — închiderea primei sesiuni parlamentare a anului pentru a se redeschide imediat a doua. După ce se vor face noile alegeri și se vor constitui comisiunile, cam prin 15 c. se vor alege membrii în delegațiuni, pralamentul se va ajurna pe o durată de mai multe luni.

Unul dintre proiectele de lege promise de actualul guvern e și statificarea notarilor, în chestia aceasta însă guvernul — după cum a declarat contele Khuen-Héderváry — își doarme încă somnul.

Nemulțumiri în partidul social-democrat.

Hotărîrea în ultimul moment a conducerii partidului social democrat de a renunța deocamdată la arma grevei generale a indispus pe cei mai mulți dintre muncitorii organizați din care cauză conducătorii socialdemocrației au grăbit a asigura muncitorimea prin interviewuri pe cale publicistică că renunțarea la greva generală s'a făcut din punct de vedere al tacticii și cauza muncitorimei n'a suferit nici o pierdere. Cât de mare e însă nemulțămirea între muncitorimea organizată, reiese și dintr'un articol al organului socialdemocrat „Népszava”, care încearcă ai calma pe muncitorii nemulțămiiți și-i face atenți a nu se lăsa seduși. Dealtcum și congresul anual al partidului care avea să se țină la Paști a fost amînat pe Rusalii.

Pentru Macedonia autonomă.

Ientrunirea Românilor vienezi. —

4 Martie.

— *Dla corespondentul nostru special.* —

Ideia unei Macedonii autonome pusă în mișcare poate prea tîrziu, concepută însă încă de acum trei luni în urmă, a găsit un sprijin entuziast în rîndurile Românilor din Viena. Dacă chestiunea fortului Silistra pe care Români din regat îl cer cu atîta insistență a preocupat în măsură atât de mare întreaga opinie publică, nu e mai puțin adevărat că multe priviri rămăseseră îndreptate meru și către cetatea cealaltă a românismului vechiu, către Macedonia neatârnată.

În tot timpul negocierilor române nu s'a uitat o clipă amintirea acestor două postulate principale ale drepturilor noastre. Cu toate acestea s'ar fi părut oarecum că problema macedoneană e menită să cadă pe planul al doilea. Neînțelegerile dintre popoarele balcanice au făcut ca privirea noastră să fie mai atentă către sud, descoperind adevărul că atîta vreme cît Macedonia românească nu se va vedea închiegată într'un stat autonom, liniștea tuturor popoarelor vecine nu va putea fi asigurată, iar frămîntările revoluționare nu vor contenî. Astfel cum s'a făcut azi împărțirea teritoriului macedonean între Albanezi, Sârbi, Greci și Bulgari nu se poate asigura o liniște durabilă, atît din cauza neînțelegerilor acestora cît și din faptul că întreg elementul aromânesc va fi supus tuturor presiunilor ucigătoare. O liniște fericită nu se va putea dobîndi în Balcani fără emanciparea națională a tuturor grupărilor etnice distincte.

Pentru reușita acestei idei — singura rațională și posibilă — delegația Aromânilor compusă din dñii profesori univ. Murnu, Valaori și Papahagi, fac azi o călătorie de clarificare politică pe lângă cabinetele tuturor puterilor mari. *Incredințați că tulburările veșnice din Peninsula Balcanică izbucnite dintr'o rivalitate dușmănoasă asupra provinciilor cucerite, va pune pe tapet în mod fatal problema provinciei macedonene, dñii delegați, speră să poată convinge pe cei în drept că alătura de o Albanie autonomă, e necesară și crearea unei Macedonii la fel.*

În Viena delegația aromânească a fost primită

de cătră secretarul de stat dl conte Macchio. In Budapesta — loc care în trecut fie zis trebuia evitat — ea a fost primită de puritanul Lukács-Desy!

Ieri societatea academică „România Jună” a dat în onoarea delegaților macedoneni o serată literară la care a participat un mare număr de Români precum și dl prof. univ. și consilier aulic Dr. Meyer Löbke. Din partea societății academice vorbește dl doctorand *Ioan Grămadă* care într-o foarte documentată cuvântare arată rolul însemnat pe care l-au jucat emigranții aromâni în cuprinsul monarhiei habsburgice, importanța lor pentru ridicarea comerțului și culturii nemțești. Această emigrare a Românilor macedoneni de prin părțile locuite de dânsii începe cu anul 1769 de când Moscopol e distrus și pustiit de Turci și Albanezi. De atunci numeroase familii aromânești, sunt nevoite să treacă granița și se așează pretutindeni formând colonii prin Budapesta, Viena, Cluj, Sibiu etc. Numeroase personalități cari mai apoi au jucat un rol important în viața culturală și economică a Românilor ardeleni și a Austro-Ungariei își datoresc originea tocmai de prin ținuturile macedonene. Ar fi să amintesc familiile Cârjă, bancherul curții imperiale, Sina, Gojdu, Duca, Goga, Mocioni, Șaguna, Ucuta, Boiagi, Roza ș. a. Familii însemnate, cu trecut strălucit, personalități cari au lăsat amintiri nepretuite în istoria vieții politice, religioase, culturale și economice a Ardealului. Când un astfel de popor e capabil să nască fii atât de străluciți, vă întreb, e cu putință ca dânsul să fie lăsat pierzării tocmai acum când se întăresc și se consolidează națiunile din sudul Dunării? Macedonenii sunt un popor ales așa că ori câte sacrificii am face pentru readucerea lui cătră o viață autonomă, nu sunt prea multe.

Cuvântarea dlui Murnu.

Sunt 15 ani acum în urmă de când stând odată de vorbă cu dl Aurel Popovici asupra Românilor macedoneni, dsa îmi mărturisise că acest popor e un popor de elită. După mai mulți ani, după mulți ani, întâlnindu-l din nou pe dl Popovici am dsechis iar vorba despre Macedonenii. Voiam să știu dacă își menține aceeași afirmație din trecut. Din nou dsa mi-a declarat că da, Aromânii sunt un popor de elită. Am înțeles atunci că declarația dsale naste dintr-o adâncă convingere pe care nu ți-o poate da decât studiarea desăvârșită a unei probleme.

Și eu am această convingere mare că Români macedoneni sunt un popor de elită; dl Grămadă v'a făcut dovada acestei mărturisiri. Dar nu numai în Austro-Ungaria macedonenii s'au distins în chip strălucit. Grecia, Serbia, Bulgaria trebuie să ne fie recunoscătoare pentru ajutorul ce i l'am dat prin atâtea personalități marcante. Grecii mai ales au a ne mulțumi în deosebi, acei Greci cari de atâtea timp ne asupresc frații și ne tăgăduiesc originea noastră românească și chiar ființa, prin acele locuri. Că Aromânii sunt de aceeași origine cu frații lor din stânga Dunării e lucru neîndoios, când chiar istoricii lor greci mărturisesc că noi Aromânii am venit dela nordul Peninsulei Balcanice și anume de prin Serbia de azi.

Tendința Grecilor atunci când ne tăgăduiesc însăși existența, e alta. Politicește ei sunt inferiori și puțin, așa că incorporarea silită a Aromânilor le suride. De aceea și mărturisesc că Aromânii nu sunt decât Greci vorbind o altă limbă — aromânească. Din moment ce însă au început a ni se clădi acasă școli populare cu limbă românească și carte românească, acești greci au înțeles că încep să ne piardă și n'au găsit un mai bun mijloc de a ne reținea cătră dânsii decât asasinatul și jaful.

Câtă vreme exista o Turcie independentă, de bine de rău, noi tot mai puteam fi feriți de această dragoste creștinească; din moment însă ce Turcia a dispărut, iar asupritorii noștri ne devin stăpâni, situația noastră se schimbă în rău. Grecii ca și Sârbii, Bulgarii și Albanezii, ori câte garanții ne-ar da că ne vor respecta școala și biserica, nu vor conțeni de a vedea în noi un element dușman menit pierzării. Macedonia astfel divizată între afiații victorioși va fi pământul tuturor frământărilor dușmănoase, iar poporul aromânesc poporul martir al acestora.

Liniste în Peninsula Balcanică nu va fi până nu se va face dreptate și acestui element aromânesc. De aceea noi cerem crearea și a unei Macedonii autonome care să asigure pentru veci liniștea dorită. Poate că problema aceasta pentru diplomația europeană e jenantă și tardivă. Ne încredem însă în reușita planurilor noastre pe stările de lucruri de acasă, aceste stări atât de tulburi în cât

vor trebui să dea de gândit cabintelelor marilor puteri.

Neînțelegerile popoarelor balcanice nădăjduim să ne creieze Macedonia autonomă. Și pe lângă asta trecutul său strălucit, calitățile sale de elită.

Cuvântarea dlui Meyer Lübeke.

Filologii și savanții nu fac politică; dar ori de câte ori filologii și savanții de cafea vin și decretează ei originea limbilor și ale popoarelor, ceștialți filologi, adevărați, sunt datori să clarifice lucrurile. In acest înțeles și dânsii sunt aduși să facă „politică” cum politică face une-ori și istoricul.

E netăgăduit că limba românească atât în sud cât și în nord s'a închiegat în forme definitive încă înainte de năvălirea Slavilor. In ori ce caz acești Slavi au găsit limba românească astfel formată în cât nu i-au putut modifica structura generală, ci doar varietatea cuvintelor. Slavii prin urmare au avut asupra limbei române o influență cantitativă și nu calitativă. Dl Dr. Lübeke aduce pentru dovedirea acestei afirmațiuni numeroase exemple practice, făcând o expunere amănunțită a acestei influențe slavone în limbă. Din aceste argumente dsa conchide că atâtea vreme cât un astfel de popor a putut rezista tuturor influențelor străine fără ca să-și piardă caracterul etnic național, timp de peste 2000 de ani, e imposibil să credem azi că el ar mai putea muri.

Cuvântarea dlui A. Popovici.

Românii în general, macedo-românii în special sunt foarte puțin cunoscuți în occident. Așa se explică cum acea dnă franceză spunea aromânului Colet, plină de mirare, „Așa de tânăr și deja Moldo-Vlah!” ca și când Moldo-Vlah ar fi fost un titlu de boerie!

Intr'adevăr Aromânii sunt un popor de elită. Dl Grămadă v'a arătat cât de îndemânatici se arătau ei în comerț și cultură într-o vreme când indeletnicirea aceasta era atât de rară. In Peninsula Balcanică Aromânii sunt cei dintâi arhitecți și cei mai buni gustatori. Viața lor familiară e admirabilă ca ordine, curățenie și cumpătate. In ce privește conștiința lor națională acum când printr-o izbucnire violentă s'au deșteptat toate popoarele din jurul lor, de sigur că și dânsii își vor înțelege chemarea și vor lupta pentru autonomia dorită.

Statul român trebuie să privească cu simpatie ideea unei Macedonii autonome. E drept că această chestiune e mai dificilă de rezolvat; cred însă că marile puteri apreciind împrejurările concrete cari li-se vor expune, vor primi și dânsile ideea delegației misionare. Dar chiar dacă, din anumite împrejurări, Macedonia n'ar primi autonomia nu înseamnă că poporul românesc e merit peirei. Un popor nu moare decât când se crede singur pierdut. Aromânii alătura de albanezi pot avea un viitor mare.

N'a perit acest popor timp de 2000 de ani și tocmai azi o să piară când ideea naționalității reînvie trupurile până mai ieri adormite? Națiunea aromână dacă nu-și va putea căpăta autonomia cerută va ști să și-o impue prin neconținute mișcări de trezire națională.

Cuvântarea dlui Valaori.

Conferința atât de merituosă a dlui Dr. Meyer Lübeke ne-a adus nouă Aromânilor un foarte mare serviciu, întru cât a arătat în mod neîndoios că Aromânii trăiesc în Macedonia păstrându-și în chip hotărât caracterul lor național. Mai ales declarațiile dlui profesor Lübeke vin să spulbere calomniile grecești strecurate mai ieri prin foile germane de aici ca „Neue Freie Presse” prin cari se spunea că Macedonia nu cuprinde decât 120 de mii de locuitori dintre cari numai 20 de mii sunt Aromâni însă și aceștia nu sunt decât Greci romanizați! Calomnia aceasta e ridiculă când ne gândim că acum 50 de ani în urmă fostul ministru președinte grec Rangabe afirma în scris că Aromânii sunt în număr de 60 de mii! In 50 de ani ei n'au mai crescut?

Mulțumim dlui profesor Lübeke pentru serviciul ce ni l'a adus sprijinind-părerile noastre.

Cel din urmă vorbește dl doctor *Lazăr Popovici* care arată că neamul românesc de pretutindeni, astăzi apăsat și supus, trebuie să fie tot mai conștient în drepturile sale naționale.

Mâne delegația părăsește Viena luând drumul prin Paris cătră Londra.

Reforma electorală a fost azi votată.

Ședința camerei.

Arad, 7 Martie.

Pe culoarele camerei azi s'au prezentat peste 100 de deputați din partidul muncii conform hotărârii ce o luase conducerea acestui partid ca la ultima desbatere a proiectului electoral să asiste cât mai mulți deputați. Contele Tisza care altădată intra în cameră între cei dintâi azi a întârziat binișor, abia la orele 10¹/₂ a intrat în cameră unde prima întâlnire a avut-o cu Lukács, care i-a comunicat că mâne dupămiază pleacă la Viena ca să fie de față când va depune jurământul noul ministru de culte, Bela Iankovich. In cameră era oarecare nedumerire față de declarația lui Justh care cu multă vehemență a stăruit ca opoziția să ia parte în număr mare în cameră la ultima ședință cu proiectul electoral și să împiedece desbaterile, — fapt ce pare imposibil după acea ținută reverențioasă și hotărâtă de deunăzi.

Desbaterea amănunțită a proiectului electoral a durat mai mult decât se aștepta. Mai mult a fost abătută discuția la statornicirea de vrâstă a alegătorului. Dintre cei cari au luat cuvântul cu mai puternică convingere și stăruință a fost deputatul Hegedüs. Acesta a făcut propunere să se abandoneze limita de 30 de ani, fixându-se o vrâstă mai mică. Incercările mai multora de a-și retrage propunerea au rămas zadarnice.

Unii deputați au cerut ca tot azi să fie prezentat raportul comisiei despre reforma regulamentului camerei, dar referentul a spus că încă nu e elaborat în întregime și abia mâne va fi înaintat camerei.

Vicepreședinții camerei Beöthy Pál și Szász Károly au avut întrevederi cu Lukács și s'au întretinut asupra programului de muncă al camerei. După părerile primministrului mâne, Sâmbătă, se încheie tractarea detaiată a proiectului reformei electorale, Luni și Marți nu se vor ține ședințe, iar Miercuri se va desbate revizuirea regulamentului camerei. Acele proiecte de legi cari stau în legătură cu proiectul reformei electorale, în primul rând proiectul despre arondarea circumscripțiilor electorale se vor amâna pe toamnă.

Ședința

o deschide vicepreședintele camerei Beöthy Pál la orele 10¹/₂. Ministrul de comerț și industrie, Beöthy László, prezintă proiectul despre înarticularia convențiunii internaționale legate în Washington despre apărarea industriei și proiectul despre înarticularia modificărilor făcute în legea despre patente și brevete.

Inainte de ordinea de zi vorbește deputatul sas *Rudolf Schuller*, care caută să respingă învinuirea adusă de dl deputat *Dr. Ștefan C. Pop* că sașii și-ar fi împroprietărit pământul Românilor. Schuller a afirmat că sașii s'au așezat pe pământul regelui.

Președintele, trecându-se la ordinea de zi, a pus întrebarea că poate primi camera proiectul reformei electorale în general nemai amânând desbaterea lui cum cere Giesswein? *Majoritatea covârșitoare a camerei a votat în general proiectul de lege electoral.*

Se urmează apoi la desbaterea pe paragrafi. La desbaterea paragrafului I al proiectului dep. *Lukács György* prezentează o moțiune iscălită de vre-o 15 deputați, ca dreptul electoral să fie acordat și femeilor. Majoritatea camerei a res-

pins moțiunea. Deputatul *Blanár Béla* dorește ca limita de vârstă să fie unitară pentru toți alegătorii și să se stabilească etatea de 24 de ani. *Hegedűs Loránt* e pentru limita de 24 de ani, fiind această limită stabilită și pentru judecători. *Novák János* face propunerea tot pentru limita de 24 de ani. *Schuller Rezső* propune ca aceia cari au absolvat 6 clase populare să aibă drept de vot deja la etatea de 26 de ni.

În cursul desbaterii Tisza coincide de la un orator la altul și caută a-l capacita pe fiecare pentru limita de 30 de ani.

Primul ministru *Lukács* răspunde la toate vorbirile și spune că în viitor se va da ocazie ca dreptul electoral să fie lărgit și să se reducă limita de vârstă dar deocamdată e necesară precauțiunea.

Se urmează apoi la votare. Dintre cei vre-o 140 deputați prezenți vre-o 40 votează contra limitei de 30 de ani, majoritatea votează însă limita de 30 de ani.

La paragraful 15 dep. *Emil Neugeboren* cere ca să se abandoneze dispoziția, care pe agitatorii naționaliști îi exclude de la dreptul de vot. Pedepsirea agitațiilor politice să fie lăsată în sfera de activitate a judecătorilor.

După răspunsul raportorului *Németh Károly*, ca această dispoziție doar e cuprinsă și în proiectul mai liberal al opoziției, camera votează paragraful neschimbat.

La paragraful 19 ia cuvântul *Gustav Gratz* care excepționează că meseriași cari liferază statului sunt excluși de la votul pasiv. Îi răspunde primul ministru *Lukács* că guvernul va înainta un proiect despre modificarea legii de incompatibilitate și atunci se va putea vorbi în merit asupra acestui punct de vedere.

Pace sau războiu ?

Diferendul româno-bulgar.

Puterile au aprobat propunerea României.

București, 7 Martie. — Ieri după amiază a avut loc un consiliu de miniștri sub președinția dlui prim-ministru *Titu Maiorescu*. D. prim-ministru a declarat, că *marile puteri au aprobat propunerea guvernului român privitoare la îndeplinirea mediațiunii*. Marile puteri au dat asigurări guvernului român, că mediațiunea va fi terminată în timp foarte scurt, probabil în decurs de două săptămâni. Dnii miniștri au primit cu multă satisfacție declarația dlui prim-ministru. În cererile politice de aici se crede că în curând se va aduce o hotărâre favorabilă României și că majoritatea puterilor manifestă multă bunăvoință față de pretențiunile României.

Populația bulgară din Dobrogea contra cedării Silistrei.

Sofia, 7 Martie. — Populațiunea a 40 sate din Dobrogea bulgărească a adresat, prin intermediul primarilor respectivi, depeși primului ministru, președintelui Sobraniei, șefilor de partide și deputaților mai de seamă prin care protestează contra ideii cesiunii teritorului lor către România și insistă pe lângă guvern și oamenii politici să nu lase a se deslipe vetrele lor de pământul și patria bulgară.

Bulgarii vor ceda cererilor României.

Sofia, 7 Martie. — Ziarul „*Bulgarie*” a lui *Danef* comentează declarațiile făcute ieri de șeful partidului progresist, *Malinow*, asupra chestiunii române și spune că partea morală, sau mai bine imorală, a chestiunii a fost primită

pretutindeni cu nemulțămire. Din acest punct de vedere cererile României trebuie respinse. Chestiunea mai are însă și o latură politică și aceasta va îndemna probabil guvernul bulgar să cedeze României deși cu conștiința că aceasta va costa în viitor torrente de sânge, deoarece teritoriul ce e vorba să se cedeze, e curat bulgăresc. Bulgaria e atacată acum pe la spate și trebuie să facă ceva spre a se putea întoarce.

Grav conflict ruso-turc.

Constantinopol, 7 Martie. — Din *Kerasunt*, localitate situată între *Trebizonza* și *Samsun*, se comunică următoarele: *Autoritățile militare turce, voind a încartiera trupe în școlile și bisericile grecești, locuitorii greci s'au prezentat la consulul rus, protestând împotriva acestui fapt. Din ordinul consulului, un vas rus de război a debarcat marinari pentru a proteja bisericile și școlile creștine. Când au apărut marinarii, un oișter turc care insultase trupele ruse, a fost palmuit de un oișter rus. În urma acestui incident, trupele turce au asediat consulatul rus. Turcii luând o atitudine amenințătoare, vasul rus de război a început să bombardeze orașul, împrăștiind pe turci.*

Soarta Adrianopolului.

Paris, 7 Martie. — Ieri marele vizir a vizitat pe ambasadorul francez din Constantinopol, cu care a sfătuit timp de o oră. Ambasada franceză este informată că *Poarta e aplicată să cedeze Adrianopolul.*

Trupe rusești la granița turcească.

Constantinopol, 7 Martie. — Din *Erzringhan* se anunță: La granița turcească sunt concentrate trupe ruse foarte numeroase. Și până acum între trupele turcești și rusești au avut loc numeroase ciocniri sângeroase.

Grecii au cucerit Ianina.

Atena, 7 Martie. — Agenția telegrafică ateniană anunță că trupele generalului *Soutzo* au cucerit Ianina. Pe fortul Bizani fâlfâie drapelul grecesc. Cu prilejul asediului grecii au avut 5000 de morți. *Essad* pașa împreună cu 33.000 de turci au fost făcuți prizonieri.

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 Martie 1913

AVIZ PUBLICULUI. În urma sistării ziarului pentru toți aceia, cari n'au achitat abonamentul înainte, sosesc la administrație mulțime de reclamări cu rugarea să se trimită ziarul și mai departe pe așteptare. Nu putem răspunde tuturor în parte și astfel venim pe calea aceasta a aviza onoratul public, că dela hotărârea odată luată nu putem face absolut nici o excepție. Ziarul se va trimite pe viitor exclusiv numai acelor, cari achită abonamentul înainte. Toate reclamările pentru creditare sunt deci zadarnice și ne pricinuesc numai pierdere de vreme cîndu-le.

O conferință la facultatea de drept din Paris. În 28 Martie la facultatea de drept din Paris dl *Mircea Russu-Șirianu* a dezvoltat — invitat fiind de dl profesor de drept public, *Larnaude* — un frumos subiect: „Influența politicii, a ideilor și a instituțiilor franceze asupra dreptului public român sub domnia lui Napoleon III”. Conferențiarul a stăruit asupra înrâuririi ideilor Franței cu folos și în cele două statele Muntania și Moldova, unde tineri inflăcărați și patrioți sub puterea acelor idei au pregătit unirea statulețelor. Spre împlinirea unirei a atârnat

greu cuvântul împăratului Napoleon III. Cu venirea și apoi după căderea lui Cuza la 1866 România a adoptat constituție franceză și a pus bază numeroaselor instituțiuni mai ales de drept public în spiritul francez. Apoi conferențiarul a arătat rolul important ce l-a avut România pentru civilizația și cultura Europei, stând în Orient ca un zid de apărare contra cutropirilor numeroaselor neamuri năvălitoare spre apus. — Conferința a plăcut foarte mult și dl *Mircea R. Șirianu* a fost felicitat călduros de dl *Larnaude*.

Rectificare. În numărul de ieri al ziarului nostru s'a strecurat în articolul „Criza bisericească în Bucovina” regretabila greșală neobservată de corector din cauza scrisului nelegibil, — de a se tipări *protector* în loc de *prorector*.

Bunul nume al atelierului de fâsătorie dela Oraștie, susținut de „Reuniunea femeilor române din comitatul Humedorei”, — a străbătut și străbate în chip tot mai îmbucurător în obștea românească. Zilele astea Atelierul a primit o vizită de departe, din Munții Apuseni, din sus de Abrud și Câmpeni: dna preoteasă *Oneț* din *Sohodol-Peleș* a venit să vadă lucrurile din Atelier și să comande aci perdele pentru ușile împărătești (dveri) dela nou zidita biserică din numita comună. Dna *Oneț* a rămas încântată de lucrurile frumoase, fine, ce a văzut în Atelierul de țesătorie de aici, și a lăsat să pregătească și perdelele din vorbă, cari vor fi o frumoasă podoabă a ușilor sfântului altar al noii biserici.

D-soara *Barițiu*, conducătoarea Atelierului a arătat dnei preotese ce lucruri sunt acum încă în pregătire: Atelierul lucrează la o minunată perdele de fereastră pentru Maestatea Sa Regina României; lucrează tocmai trei perdele la ușile împărătești dela sfânta Mănăstire a *Prislopului* (lângă *Hațeg*), apoi un rând de vestiminte preotești pentru o biserică din America, — și altele.

Dna preoteasă nu putea admira din destul lucrurile frumoase ce se află gata, de vânzare, ca: perinițe de canapea, strălucite de mână, rame de fotografii, și altele, — și, drept suvenir și-a cumpărat îndată și d-sa, o cămăsuță românească pentru un băiețel, o periniță de canapea, o sortă draguță.

Lucrurile fiind frumoase și trainice, sunt, firește, ca toate lucrurile de mână, ceva mai scumpe ca cele de fabrică și de șatră, — dar au și preț îndoit de mare ca acelea. — „*Liber-tatea*”.

Din Babșa. În 2 Martie a avut loc un concert urmat de joc în comuna noastră Babșa, participând un numeros public, o mulțime de tărani frumoși și foarte îngrijit îmbrăcați. S'au cântat două cântece deosebit de frumoase din partea corului: „La râul Vavilonului” și „Grânele vara se coc”, s'a jucat piesa posnașe „Numta țigănelui”, iar ultimul punct a fost cântarea „Fa Marițo” de C. Savu. A fost o admirabilă seara aceasta și toți părtașii au adus laude și mulțămiri harnicului învățător *Mihai Boșca* care și-a pus toate ostenețele ca să răusească atât de bine petrecerea noastră. — *Cor.*

Mulțămită publică. Tinerimea română din Seini și jur a aranjat în 2 Martie st. n. 1913 o petrecere cu dans în favorul copiilor săraci dela școala gr.-cat. română din Seini.

Cu ocaziunea acestei petreceri s'au răscumpărat biletele: dl *Gheorghe Pop* de Băsești cu 20 cor., *Iuliu Demeter*, prim-contabil cu 3 cor., *Demetriu Dragoș*, protopop cu 3 cor., *Dr. Székely József*, adv. cu 10 cor., *Gyarmati Sándor*, dirigent de bancă, cu 5 cor., Institutul de credit și economii „*Sătmăreana*” spre scopul petrecerii a donat 10 cor. Au binevoit a suprasolvi următorii domni: *Dr. Circa Corneliu medic*, 5 cor., *Dr. Teofil Dragoș*, director de bancă 5 cor., *Dr.*

Gárdi Imre

fotografal curții și al canerei
Cluj—Kolozsvár, str. Wesselényi Miklós nr. 3.

Telefon: 545.

Ca 883-30

Distins din partea M.
Sale ces. reg. ap. cu un
ac de cravată bătut cu
brilante.

On parle français.

Tablouri de copii, combinațiuni de grupuri, specialități excelente.
Marii de fotografii, picturi cu oleu și aquarele după orice tablou vechiu.

Carol I. Barbur, avocat 6 cor., Dr. Vasile Selăgian, avocat 6 cor., Dr. Artemiu Caba, avocat 6 cor., Bekényi Sándor, 1 cor., Zoltán Lakatos 1 cor.

Deci primească din parte-ne st. domni mulțămitele noastre pentru mariminoasele supra-solviri. — *Școlarii români gr.-cat. din Seini.*

Smigelschi pictor maghiar. Un corespondent din Roma al ziarului „Budapesti Hirlop” făcând o apreciere a operei răposatului Smigelschi îl declară pe acesta pur și simplu de pictor maghiar. Prefacere sau prostie? — Drap.

Un atentat contra țarului Rusiei. Ziarul „Lokalanzeiger” din Berlin primește din Paris următoarele: Aici s'a răspândit vestea că în palatul de iarnă din Petersburg s'a încercat un atentat împotriva țarului. A explodat o bombă, care a omorât pe un ofițer înalt. Amănuntele nu se cunosc. Știrea acestui atentat e aproape de necrezut, căci cu prilejul jubileului dinastiei Romanov, ce se serbează în zilele acestea în Petersburg, poliția a luat măsurile cele mai înținse și severe pentru siguranța țarului și a familiei lui. Încă cu câteva săptămâni înainte a început poliția a ține raziile cele mai stricte, arestând toate persoanele suspecte, între cari o mulțime de studenți. Cazacii de gardă țin impresurat palatul de iarnă. La ambasada din Paris n'a sosit încă nici o știre despre atentat și la toate întrebările telegrafice până acum nu s'a dat nici un răspuns din Petersburg.

Preot omorât din sprierea cailor de automobil. Cetim în „Libertatea”, următoarea știre groaznică și foarte tristă: Preotul gr. cat. Ioan Micula din Criștiorul Bihorului, mergea în 2 Martie cu trăsura spre Vascău. În drum iacă un automobil venea zgomotos și repede! Căii s'au spăiat grozav și sărind în laturi au răsturnat caleasa. Preotul voind să sară din ea, a căzut între roate. Hainele i s'au încurcat în roate și cum căii fugeau nebuni de spriiați, trăgând după ei trăsura răsturnată, ei au târat pe jos și pe sub trăsura pe nenorocitul preot, și când într'un târziu căii s'au oprit, — preotul a fost scos de sub trăsura cu capul tot zdrobit, sfărâmat, era mort.

Corul vocal gr. or. român din comuna bis. Giula magh., Duminecă în 17 Febr. v. st. n. a aranjat un concert împreună cu dans când au binevoit a suprasolvi următorii domni și doamne: Dr. Mihai Marcuș adv. 16 cor., Dr. Georgiu Șimonca adv., 8 cor., Dr. Coriolan Bucskó protonotar 6 cor., Teodor Voniga, econom 4 cor., Văd. Elena Mișcuția (Deés), Văd. Georgiu Mișcuția, Ilie Mișcuția (sen.) econom, Ioan Mișcuția econom câte 3 cor., Iuliana Ardelean inv. (Checia rom.), Pavel Chereși asesor orăș., Ilie Voniga ep. bis. econom, Teodor Silaghi econom, Georgiu Magdu comerciant câte 2 cor., Alexandru Popovici par. cap., Georgiu Mureșian comerciant, Teodor Tulcan friseur, Georgiu Lazar ofițier, Petru Câmpian econom, Ioan Chereșlădan econom câte 1 cor., Petru Moldovan măestru 50 fil. pentru ce subsemnata corporațiune și pe aceasta cale își exprimă mulțămitea atât pentru sprijinul moral cât și material. — Giula magh. la 21 Febr. v. 1913. — Corul vocal gr. or. român din Giula magh.

Marele scandal dela opera imperială din Viena. Un enorm scandal s'a petrecut Luni seara la opera imperială, cu ocaziunea reprezentației operei Hugenoții. Din cauza demisiei primadonelor Weidth și Elizza, rolurile principale ale acestei opere au fost încredințate unor actrițe din provincie. În primele două acte, din cauza unei vădite indispoziții ale cântărețelor publicul începuse să dea semne de neliniște, iar la al treilea act când indispoziția cântărețelor se accentuase și mai mult publicul a început să fluere și să facă sgomot, astfel că regisorul a trebuit să întrerupă reprezentația. Zgomotul devenise atât de asurzitor, încât nu se mai auzea nici orchestra. După al treilea act, regisorul a apărut la rampă, căutând să liniștească publicul. Cu toate acestea sgomotul a reînceput și la al patrulea act, astfel că direcția a trebuit să întrerupă definitiv reprezentația.

În loja imperială se afla familia unui arhiduce.

x Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic! 100—200 procente economie, 20 fleri. 1 dosă de extract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclede și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 80 fil, în mărei postale trimit franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie „Hygiene” Timișoara-Cetate** (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A 444)

CRONICA SOCIALĂ

Conferințele reuniunii femeilor române din Turda.

O mână de oameni — cari trăesc în deplină armonie — au adunat elementele pline de viață și au ținut sub egida reuniunii femeilor române o serie de conferințe. Conferințele s'au început în 19 Ianuar și au ținut 7 săptămâni de-a rândul. În fiecare Duminecă au fost câte două disertații și mai multe declamări. Dl Dr. Valer Moldovan, Dr. Augustin Rațiu, Dr. Ioan Boeriu au ținut câte două conferințe, iar Dr. Gheorghe Pățeanu, protopopul Mureșan, Dr. Ioan Mărdan, Ioan Simu și Octavian Bugner câte o conferință. Duminecă în doi Martie au ținut o conferință festivă urmată de dans.

Conferința s'a început cu o declamare admirabilă. Dl Dr. Augustin Rațiu, tinerul avocat din Turda a predat cu adevărat simț artistic „Moartea lui Gelu” de George Coșbuc. A urmat disertația părintelui Nicolae Rațiu despre Alexandru Sterca Șuluțiu judecător de tribunal în Turda — marele mecenat care a lăsat aproape întreagă averea pentru școala gr. cat. română din Turda. După disertația aceasta ne-au delectat frații Dr. Virgil Cenariu, Drd Septimiu Cenariu cu un duet de violină. Au executat admirabil câteva piese artistice, și dansuri românești.

După admirabilul duet care a electrizat sufletele tuturor, a ținut Dr. Valer Moldovan o disertație despre Alexandru Vlahuță. În decursul disertației a analizat poezia „La icoană”. Dna Augusta Dr. Moldovan a predat cu mult simț în un accent înduioșător poezia analizată de soțul ei „La icoană”. Figura simpatică și predarea a stors admirația tuturor.

La sfârșitul disertației a declamat dl Dr. Moldovan poezia „Dormi în pace!”

După disertația a mai declamat d-șoara Lena Stan — poezia „Regina ostrogoților” de George Coșbuc. Focul răsboinic, energic, precum și predarea clară a stărnit aplausele frenetice ale publicului.

La sfârșitul conferinței dl Dr. Gheorghe Pățeanu ca secretar al Reuniunii a mulțumit publicului pentru interesul cu care a urmărit seria de conferințe ținută de Reuniune și ne-a rugat ca și pe viitor să sprijinim cu același zel și interes modestele pretensiuni ale Reuniunii.

După conferință a urmat dans aproape până în zori. În pauză a vorbit dl Vasile E. Moldovan și Dr. Ioan Giurgiu avocat în Iara. Dl Giurgiu ne-a spus că și în Iara s'a pornit o mișcare sub egida Asociației. Se țin aproape în fiecare Duminecă conferințe populare cu schiopticonul și și ne-a invitat și pe noi să luăm parte la conferințele lor.

Mă bucur că Turda și jurul ei s'a deșteptat și sper că pe viitor se va face și mai mult pentru că am văzut multe elemente tinere dornice de muncă.

— Cor. V. S.

Concertul harmonic al Reuniunii române de cântări din Timișoara-Elisabetin. Duminecă în 2 Martie a. e. n. seara a avut loc concertul din Timișoara-Elisabetin în sala „Berăriei” din Timișoara-Fabric. Venitul a fost destinat pentru sporirea fondului cultural a bisericii rom. gr.-or. din Timișoara-Elisabetin.

La manifestarea aceasta culturală a luat parte un numeros public.

Punctele din program au fost foarte bine executate și a plăcut mai ales „Negruța” de Vidu care la cererea publicului a trebuit repetată.

A făcut mult haz „Tiganul în căruță” dialog comic de E. Suciu predat de dl Ștefan Bălaș și dl Ioan Martin cu o măiestrie lăudabilă. Multă veselie și entuziasm a stărnit *orchestra* reuniunii.

Merită laude dl dirigent al corului Gheorghe Ioanoviciu căruia este a se mulțămii succesul de Duminecă, care cu zel și abnegațiune și-a dat toată truda pentru concert. Se cuvine laudă și bravilor coriști cari s'au nizuț a satisface pe asistenți în chip așa de frumos.

După concert a urmat dans care a durat până în zori, ducând fieștecare din participanți cu sine o amintire plăcută.

— Timișoara, la 6 Martie 1913 n.

G. M.

Corul vocal român gr. or. din Giula magh., Duminecă în 17 Febr. (2 Martie) 1913 a aranjat un concert urmat de dans. O deosebită păcere a făcut corul cântând cu o rară preciziune sub înțeleapta conducere a învățătorului Ioan Barbuțescu.

Punctul prim din program a fost „Sfânt” sextet de G. Muzicescu. Duetul „Mai am un singur dor” a fost cântat într'un mod artistic și cu o voce foarte plăcută, draguță, și bine disciplinată de simpaticele coriste Elena Ioboslai și Ecaterina Cordoș n. Tripa. Convorbirea despre „Sărbătorile bărbătești” a fost foarte bine predată. Au urmat cântecile „Cucule cu peană sură” și „Sub fereastra mândrii mele” de Gh. Dima cari au fost mult aplaudate. Piesa teatrală „Prima servitoare” de Th. Alexi a fost predată bine și cu multă istețime. Răușite au mai fost piesa muzicală „Fântâna cu trei izvoare” de Gh. Dima, piesa teatrală „Românul și Tiganul” și punctul ultim „Negruța”. — Cor.

POȘTA REDACȚIEI.

Dlul Dr. G. J. Dintre ziare: „Seara”, dintre foile săptămânale: „Lumina Nouă” cu adausul „Lumina literară”, iar dintre reviste „Ramuri” din Craiova, „Flacăra” din București, „Freamătul” din Bărlad, „Sânzeana” din Iași.

Invitările la petrecerile ce sunt aranjate pe 9 Martie — sosindu-ne prea târziu — nu le mai putem publica.

Dlul I. C. Adresati-Vă dsale la Arad. Azi sosește acasă.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Stefan Martinovici, Timișoara. Am primit 14 cor. ca abonament până la 30 Iunie c.

Vasile Trița, Mogoș. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. I. 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

La 730

IN BUCUREȘTI

Laboratorul „Dr. Robin”

5 str. I. C. Brătianu 5.

Director: **Dr. V. Busilă.**

ANALIZE DE SÂNGE

pentru sifilis (Wasserman),
spate, urini, fecale, (scaune)
:: și orice analize medicale. ::

— Lămuriri la cerere. —

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plățiri în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97—)

Gustați Ba 116—280
Berea SLEPING-car
 din fabrica „Bragadiru“.

„Plugarul” însoțire economică-comercială în
 Blaj—Balázsfalva.

CONCURS.

„Plugarul” însoțire economică-comercială
 publică concurs la postul de **conducător-contabil**
 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salar anual 2400 cor. și tantiemă statutară.
2. Cel ales va avea să conducă cărțile independent și să poarte corespondența.
3. După un an de probă, poate fi definitiv.
4. Cel ales e îndatorat să depună o cauțiune de 2400 cor. în bani ori hârtii acceptabile.
5. Postul se va ocupa în 8 zile dela terminul alegerii.
6. Cererile însoțite de documente necesare să se adreseze subsemnatei direcțiuni până la 25 Martie n. 1913. Cei cu studii agronomice ori comerciale vor fi preferiți.

„Plugarul”
 însoțire economică-comercială
 Pu 937. Blaj.

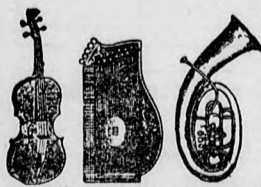
IN ATENȚIA POMICULTORILOR !

Ofer altoi de pruni bosnieci ca „Balkanska Caric” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiu de 2—3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea tuice și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regiolară din Bosnia și Herțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez **Sava T. Kojdic**, mare proprietar în Breška, Bosnia. (K 849)

Braun Antal

primul fabricant de instrumente muzicale în Ungaria-de-sud

TIMIȘOARA-CETATE (Temesvár Belváros), str. Prinț Eugen nr. 14
 (Casa proprie).

Cel mai mare, mai ieftin și mai renumit magazin de instrumente muzicale în Ungaria-de-sud. Mare depozit de violini, cimbale cu tonuri curate și puternice, — fabricate proprii, precum și instrumente de metal, de lemn, de suflat, — cu arcuș și instrumente de lovit. Specialist în executarea instrumentelor cu arcuș și de metal și reparator pentru tromboane acustice. Se garantează pentru tonuri curate și puternice! Expedează instrumente muzicale pentru orchestre, cu prețuri foarte moderate. Mare asortiment de achizite muzicale.

Reparaturile se execută prompt și conștiințios, pe lângă garanția. Catalog ilustrat gratis și franco. (Ba 178)

GHEORGHE CIOROGARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu :: prețuri moderate. :::

1 CUTIE

(Pi 301—100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROAONE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Oroloage de turn

pentru palate, aces comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly
 dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapesta, VII., Tökölly-ut n-rul 52.
 (Casa proprie).

Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco.

PEȘTE SĂRAT.

Am onoare a Vă oferi, fără obligământ, cele mai convenabile prețuri de zi, cerându-vă binevoitoarele comande totdeauna de timpuriu.

Morun nisetru	aleasă 100 klg cor	220.—
Somn (tracana) nisetru	„ 100 „ „	160.—
Mare Șaran	„ 100 „ „	110.—
Somn (iafrac) mare	„ 100 „ „	110.—
Știuca mare	„ 100 „ „	96.—
Forella (Lakerda)	„ 100 „ „	120.—

Prețurile sunt a se înțelege pe 100 klg. la stațiunea Panciovei pe lângă anticipație și ramburs.

Cu toată stima:

M. G. PALICS,
 comersant de pește en gross
 Panciova

(Pa 940)

Komáromy Sándorné

atelier de corsete

Murăș-Oșorhelu (Marosvásárhely)
 str. Szentgyörgy nr. 6, etaj.

(Lângă hotelul Méder).
 Cel mai cunoscut atelier.
 Numeroase scrisori de recunoștință precum și experiențele câștigate în decurs de 15 ani dovedesc croiul modern al corsetelor executate în atelierul meu. Corsete parisiene și mare asortiment de îndreptătoare. Reparaturi se primesc. Sală specială pentru încercare. Comenzile din provincie se exc. prompt — și conștiințios.

(Ko 586—30)

Kratochvill Agoston turnătorie de lucrări de artă și firme.

BUDAPESTA, VII., Cserhát u. nr. 22.

Aici odihnește
X. X.
 a trăit 40 ani.

Ka 143-30

Tabele de firmă vârsate din bronz și zinc pentru
 din oficii, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern.
 Cea mai mare fabrică în branșa aceasta în Ungaria.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
 VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

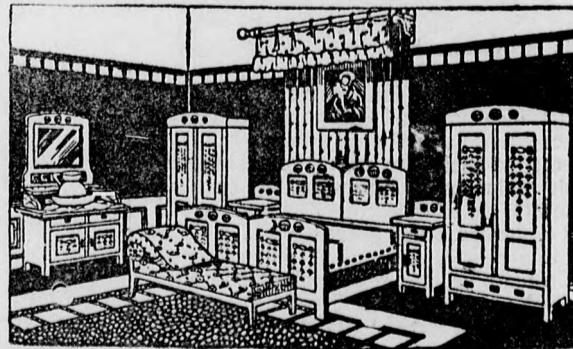
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
 din sudul Ungariei (VERSEZ).

Sa 113—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Beiuș

Belényes

Librăria „DOINA”

Ne permitem a recomanda atențiunei binevoitoare a Or. public românească bogatul nostru sortiment de cărți literare de toate genurile, cărți bune pentru popor, cărți de rugăciuni și de economie, precum și tipăriturile advocaționale cu prețurile cele mai moderate și toate necesariile de cancelarie ca: hârtie, călimări, cerneală, creioane, tocure, penițe, ceară de sigilat sugativă, mape pentru masa de scris, hârtie de sertori în cutii, apoi registre de contabilitate în diferite mărimi, albume pentru cărți postale și fotografii, sigile cu monogram și ștampile de cauciuc și metal pentru ofiții, etc. etc.

Comenzile primite se execută cu cea mai mare promptitudine și constanțozitate. La dorință cărți achitate înainte se expediază și la America și în celelalte țări străine.

Asigurăm Or. public de un serviciu afar' din cale prompt și mulțumitor și ne rugăm a ne onora cu st. comenzi.

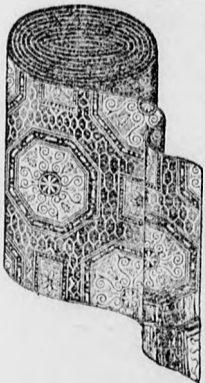
„DOINA”

LIBRĂRIE SOC. PE ACȚII
(Beiuș)-Belényes.

Do 617-16

In departământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute.

S. SMITH PREMIER

Ma 129-104

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agentia principală pentru Ungaria-de-Sud:
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

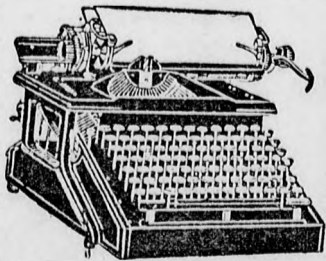
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografice fabricații american-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fiere) ^{a lui} SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac ^{a lui} SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN

farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte

Cele mai comode

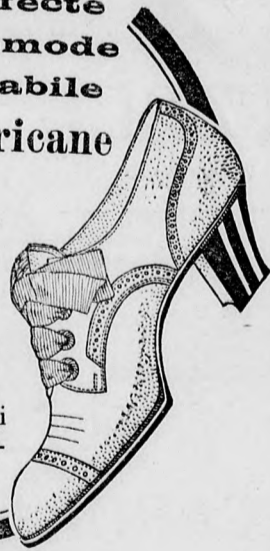
și mai durabile

ghete americane

Geschlich geschützt.

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alți

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. TELEFON 442.

CEREȚI PROSPECT! (Bu 233—)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Bobalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurată că vor fi serviți conștiințos, solid și prompt.

La cerere să trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viță cu preparari și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
(A 539) Bobalna (u. p. Szászváros).

Cine voește să cumpere

INCĂLĂȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar

(SZATMAR) Deák-tér.

— (In casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghețe bogat asortat numai ghețe și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii dragălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul de ghețe și cioboate după măsură.

Totfelul de
mobile de fer și

aramă, matrate,

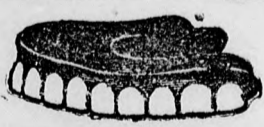
se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale

BRAȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

Atelier specialist de dentistică în Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier special pentru dinți moderni:

Coroana de aur, poduri, aparat de dinți.

Consultății zilnic dela 9—12 ore și 2—6 ore.

Duminea și în sărbători dela 9—12 ore a. m.

BRAȘOV, strada Castelului n-rul 46.

(lângă Hotel „CONTINENTAL”) (Be 585—30)

Hainele nu se mai strică!

și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la Institutul Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.

Provăzută cu mașini moderne și aranjată pentru curățirea chimică a hainelor, văpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expediția se face franco.

Hainele de bărbați dame, și copii, perdelele, broderiile, stofele mobilelor sau penele de perini. Paltoane de piele se văpsesc în culori întunecate, durabile și cu garanță. Văpsirea hainelor de doliu se execută grabnic.

(E 504—)

Heinrich Rastel

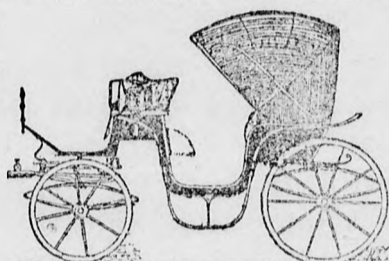
Ra 70—80

fabricant de trasuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin

în depozit cele mai moderne TRASURI precum și totfelul de CĂRUȚE. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, văpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

Agencia principală a fabricii de mașini a căilor ferate imp. și reg.

Mare depozit de mașini de îmblățit, motoare cu benzină, absolvoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori totfelul de mașini și reevizite economice. Noutate! Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.

Agencia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în

TORONTO (America-nordică), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. Noutate! Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.

Agencia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții

BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu benzină, pluguri, îmblățitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achizite pentru mașini de îmblățit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicierea lemnului. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agencia soc. pe acții Alfa Separator pentru totfelul de mașini pentru lăptării,

aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburi-toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări e greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblățit; motoare, mașini și

rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută

cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: **IOSIF LĂNYI** Brașov strada Lungă 201.

Telefon interurban: 382.

(La 505)

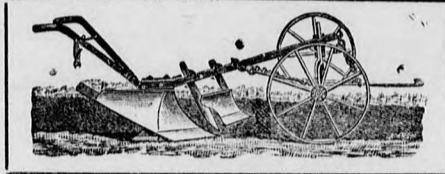
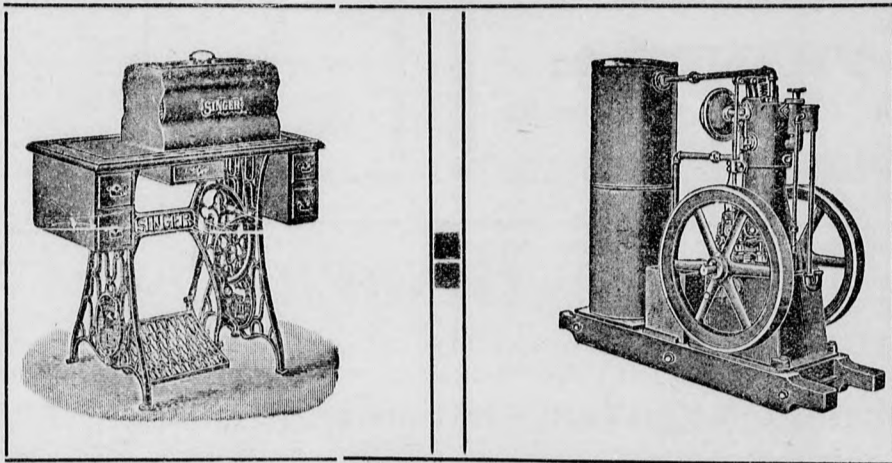
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fabian Laszlo n-ru 5-6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârziuri, arsuri, apăsare,
în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc.
folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

(Bo 227-104)

**Sticlar pentru zidiri și
portaluri**

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestri - -

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15-16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

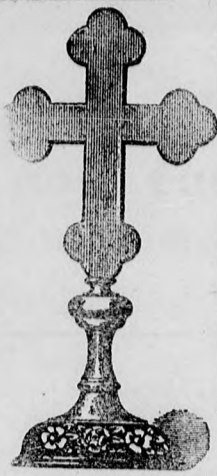
In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC
și
CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.
TI 163 60

IOSEF JIKELI

Sibiu—Nagyszében str. Cisnădiei nr. 47.

Obiecte de bucatărie: porcelan, farfurii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi; oglinzi, țigle de sticlă.

Scule bisericești: Cupă și vas de botez, potire argintate, pe dinăuntru aurite, căldărușe pentru apă sfințită, cădelniță, cruce, candelargintate, sfeșnice de altar, candelargintate de bronz, candelabre.

Ieftin de tot!

Catalogul gratis și franco.

(Ji 578—60)

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR
(Membru al Uniunii Horlogere).

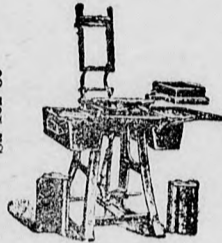
MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articlii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China, articlii optici. In marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparaază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanția. Prețuri moderate. Serviciu conștiințos.
(Bi 463—30)

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

SZÁNTÓ és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST, VIII., Viola-ncea 7 szam.

Alifie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșății și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbăreiturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Mágnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Antipertusin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticlă mari 1-50 fil.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impedarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fil.

Vopsitor pentru păr:

in culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru par:

rodă părului cărunt culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra cuumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de câtra medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

H ypnoverin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH :— Vă păziți de imitații!

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincie, că după o lungă călătorie de studii în Viena în institutul de artă KOZEL, fotograf de curte

ATELIERUL FOTOGRAFIC

din MEDIAȘ, bulev. Pieței nr. 14—15, l-am aranjat conform cerințelor moderne, cu cele mai noi aparate fotografice; totodată mi-am angajat și un conducător expert pentru atelier. In urma acestora sunt în plăcuta pozițiune a satisface tuturor pretențiunilor onor. public. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt

Cu deosebită stimă:

IDA GUGGENBERGER.

(Gu 466)

Prețuri ieftine

Aurel B. Grün și Frații
SIBIU-NAGYSZEBEN Fleischer-gasse n-rul 5.

In prăvălia noastră de sub acest număr se pot cum-păra pentru prețuri favorabile stoffe pentru costume în cele mai moderne modele mătăsuri în toate colorile existente draperii de dantele, zephiruri engleze pentru cămeși de bărbați și bluze. Flanelle Tennis în calitate, cari nu-și pierd culoarea, mare asortiment de dantele, albituri pentru bărbați, cele mai bune fabricații de gulere și mangete, cravate, corsete și toate necesariile de croitorie.

(Gu 568—30)

Prețuri ieftine